

สภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ภายหลังสถานการณ์โควิด 19 *

The Current Situation of Cultural Tourism in Uttaradit
After the Situation of COVID-19

กรัณย์ กันจะนะ, วิกรม บุญนุ่น, โกมินทร์ วังอ่อน, และ นาวัน พรหมใจสา
Karan Kanjana, Vikrom Bunnoon, Gomin Wang-on, and Nawin Promjaisa
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Faculty of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University
Corresponding Author, Email: crurds@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ภายหลังสถานการณ์โควิด 19 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและนำเสนอในรูปแบบค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ 30,001 บาทขึ้นไป เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ มีระยะเวลาในการท่องเที่ยว 1-2 วัน และนิยมเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยรวมในระดับมากต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ และมีแนวโน้มในการกลับมาเที่ยวซ้ำที่จังหวัดอุดรดิตถ์ ส่วนสภาพปัญหาที่พบ ประกอบด้วย การก่อสร้างถนนและ

* ได้รับความ: 4 กรกฎาคม 2566; แก้ไขบทความ: 30 กันยายน 2567; ตอรับตีพิมพ์: 5 พฤศจิกายน 2567

ระบบสาธารณสุขปลอดภัยตามเส้นทางท่องเที่ยว ความปลอดภัยในการคมนาคม การส่งเสริมด้านวัฒนธรรมดั้งเดิม การเพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง และการเพิ่มจุดจัดจำหน่ายสินค้าพื้นบ้าน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม; การท่องเที่ยว; สถานการณ์โควิด-19

Abstract

The purpose of this research was to study the current situation of cultural tourism in Uttaradit Province after the COVID-19 situation. The accidentally selected sample group used in this study was 310 tourists who visited cultural sites in Uttaradit Province. The instrument used in the study was a questionnaire that analyzed data with statistical software and presented in the form of percentages, mean, and standard deviation.

The results showed that most of the sample were male, had a bachelor's degree, had an income of 30,001 baht or more, had travel experience in Uttaradit Province, traveled for 1-2 days, and preferred to travel with family. The sample group had overall satisfaction with cultural tourism in Uttaradit at a high level and tended to revisit the province. The problems encountered include the construction of roads and infrastructure along tourist routes, transportation safety, promoting traditional culture, increasing tourist attraction publicity, increasing travel facilities, and increasing distribution areas for local products.

Keywords: cultural tourism; tourism; COVID-19 situation

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศไทยแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจต่อเนื่อง อาทิ โรงแรมและที่พัก ภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น รวมทั้งสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปแบบเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท และนอกจากนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมโดยมีสัดส่วนร้อยละ 4.8 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และหากไม่นับรวมสถานการณ์โควิดที่เกิดขึ้น ประเทศไทยเคยมีอัตราตัวเลขนักท่องเที่ยวสูงถึง 35.13 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.79 จากปี 2559 และมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 1.82 ล้าน ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 9.79 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560, น. 11-12)

แต่อย่างไรก็ตามประเด็นที่สำคัญของการท่องเที่ยวไทยที่จะเผชิญกับการท่องเที่ยวของไทยมีปัญหาใหญ่ที่สุดขณะนี้คือ ปัญหาโรคอุบัติใหม่อย่างกรณีของไวรัสโคโรนา หรือ โควิด 19 ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวอย่างมากมายมหาศาล เพราะในช่วงพฤษภาคม 2564 ตัวเลขของผู้ป่วยติดเชื้อโควิด 19 สะสมอยู่ที่ 72,788 คน เป็นอันดับที่ 99 ของโลก (ศูนย์ปฏิบัติการกรมอนามัย, 2564) ทำให้วิเคราะห์ได้ในระดับหนึ่งว่าประเทศไทยจะยังคงอยู่ในสถานการณ์เช่นนี้ไปอีกระยะหนึ่งแฉกเช่นเดียวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสถานการณ์ในการท่องเที่ยวของประเทศไทยส่งผลกระทบต่อปัญหาการสูญเสียรายได้ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและรายได้ซึ่งจะส่งผลกระทบไปยังภาคเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ทั้งนี้ ดร.อัครพงศ์ อันทอง ได้นำข้อมูลปัจจัยการผลิต-ผลผลิตด้านท่องเที่ยวในการวิเคราะห์ พบว่า **ภาคเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบต่อเนื่องมากที่สุดจะเป็นภาคเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับโรงแรมและที่พัก การขายของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยว และอาหารและเครื่องดื่ม** รวมแล้วเกิดความสูญเสียรวมเป็นผลกระทบถึง 1.5-2.7 แสนล้านบาท

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) คือการเดินทางเพื่อสัมผัสและเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงประเพณี วิถีชีวิต ศิลปะและมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน แนวคิดนี้เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการอนุรักษ์วัฒนธรรมตามแนวทางของ Richards (1996) ซึ่งชี้ว่าเป็นการสร้างประสบการณ์ที่แท้จริงให้กับนักท่องเที่ยวและช่วยส่งเสริมการรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนพร้อมกับสร้างรายได้ให้กับพื้นที่ท้องถิ่นโดยไม่กระทบสิ่งแวดล้อมหรือ

วัฒนธรรมท้องถิ่นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถพลิกสถานการณ์หลัง COVID-19 ได้โดยการเน้นประสบการณ์ท้องถิ่นที่มีความเฉพาะตัวและเน้นการท่องเที่ยวในกลุ่มเล็ก ซึ่งตอบสนองต่อพฤติกรรมใหม่ของนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัย สุขอนามัย และการหลีกเลี่ยงพื้นที่ที่มีคนแออัด นอกจากนี้ การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นผ่านการนำเสนอประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่แท้จริงยังสามารถสร้างโอกาสฟื้นฟูเศรษฐกิจและช่วยรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนไว้ได้ นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนชุมชนที่มีคุณค่าเชิงวัฒนธรรมมากขึ้นหลังการแพร่ระบาด

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากเช่นเดียวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพราะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับคนหมู่มากและรวมทั้งชุมชน ศิลปะ วัฒนธรรม การเกิดสถานการณ์โควิดส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในลักษณะนี้มากมายมหาศาล ทั้งโดยรัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มอบกรอบนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในด้านต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ซึ่งในส่วนของกระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) ได้จัดทำแผนงานและโครงการภายใต้กรอบนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในด้านมิติวัฒนธรรม เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีรายได้ สร้างงาน สร้างอาชีพทั้งในท้องถิ่นและชุมชน วงเงินประมาณ 7,000 ล้านบาท (กระทรวงวัฒนธรรม, 2563) จากข้อมูลดังกล่าวพึงวิเคราะห์ได้ในระดับหนึ่งว่า ปัญหาของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามาดูแลอย่างใกล้ชิด

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวหนึ่งของประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากปรากฏการณ์โควิด 19 เช่นเดียวกับพื้นที่อื่นเพราะนับตั้งแต่ปี พ.ศ 2563 เป็นต้นมา ตัวเลขของนักท่องเที่ยวติดลบต่อเนื่องตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2563 จนถึงปัจจุบัน (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุดรดิตถ์, 2564) เพราะฉะนั้นสิ่งสำคัญภายหลังจากสถานการณ์โควิด 19 ของจังหวัดอุดรดิตถ์คือความพยายามทุกวิถีทางให้ตัวเลขของนักท่องเที่ยวในจังหวัดกระเด้งขึ้นโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและที่สำคัญการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางได้อย่างชัดเจนเพื่อส่งผลกระทบต่อการบริหารการพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปหลังจากสถานการณ์โควิด-19 จังหวัดอุดรดิตถ์ได้ดำเนินการหลายมาตรการเพื่อฟื้นฟูและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทาง

ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมท้องถิ่นที่สะท้อนประเพณีและวิถีชีวิตชุมชน รวมถึง การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่เน้นความปลอดภัยและสุขอนามัย นอกจากนี้ยังมีการ พัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม สภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุดรดิตถ์หลังโควิดเป็น อย่างไร และมาตรการที่ได้ดำเนินการไปมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาและส่งเสริมการฟื้นฟู การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างไรบ้างจากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาสภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ภายหลังสถานการณ์ โควิด-19 โดยการวิจัยดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดอุดรดิตถ์ ต่อไปในอนาคต รวมถึงการพัฒนานักกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นใหม่ จากพฤติกรรมนักท่องเที่ยวภายใต้แนวคิด New Normal

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ภายหลัง สถานการณ์โควิด-19

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ภายหลัง สถานการณ์โควิด-19 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความ คิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 310 คน จากนั้นทำการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ อธิบายค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยมีกรอบการวิจัยดังภาพประกอบที่ 1 โดยในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีกระบวนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และบริบทการท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อนำไปใช้ประกอบการออกแบบเครื่องมือในการ วิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาภาคสนาม เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมของจังหวัดอุดรดิตถ์

ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและทดสอบเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 310 คน

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ อธิบายค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ ภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ผลการวิจัยพบว่า จากข้อมูลทั่วไป นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 62.00 มีช่วงอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.00 ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 53.50 มีรายได้เฉลี่ย 30,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 32.90 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ คิดเป็นร้อยละ 74.80 โดยมีการใช้เวลาในการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์เฉลี่ย 1-2 วัน คิดเป็นร้อยละ 63.20 และนิยมเดินทางกับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 51.60

2. จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์

องค์ประกอบด้านการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)			
1. ความน่าสนใจและมีเอกลักษณ์ของสถานที่	4.15	.581	มาก
2. แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม	4.11	.590	มาก
3. แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียง	4.01	.556	มาก
4. ผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกมีความหลากหลาย	3.98	.682	มาก
ด้านกิจกรรม (Activity)			
5. มีกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมการกินของท้องถิ่นที่หลากหลาย	4.05	.644	มาก

องค์ประกอบด้านการท่องเที่ยว	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
6. มีกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา และความเชื่อที่หลากหลาย	3.99	.717	มาก
7. มีกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมการแสดงที่หลากหลาย	3.92	.746	มาก
ด้านการเข้าถึง (Accessibility)			
8. มีการจัดการระบบจราจรอย่างดี	3.95	.674	มาก
9. มีช่องทางการเข้าถึงพื้นที่ท่องเที่ยวหลายเส้นทาง	3.94	.636	มาก
10. มีป้ายหรือสัญลักษณ์ในกำกับการเดินทาง	3.93	.657	มาก
11. มีการอำนวยความสะดวกกับผู้พิการ	3.88	.658	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)			
12. มีที่จอดรถที่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว	3.87	.649	มาก
13. มีร้านค้าหลากหลายประเภท	3.87	.706	มาก
14. มีห้องน้ำสะอาดและเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว	3.83	.689	มาก
15. มีการบริการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว	3.82	.721	มาก
ด้านที่พัก (Accommodation)			
16. ห้องพักรับความสะดวก	3.96	.622	มาก
17. มีสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพักรับที่ครบครัน	3.96	.637	มาก
18. มีการรักษาความปลอดภัยในที่พักอย่างดี	3.95	.644	มาก
19. มีการบริการข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวให้ผู้เข้าพัก	3.91	.698	มาก

* Cronbach's Alpha = .972

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ดังนี้

2.1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นทุกประเด็นในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นได้ดังนี้ ความน่าสนใจและมีเอกลักษณ์ของสถานที่ มีค่าเฉลี่ย 4.15 แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม มีค่าเฉลี่ย 4.11 แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียง มีค่าเฉลี่ย 4.01 และผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกมีความหลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 3.98

2.2 ด้านกิจกรรม (Activity) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นทุกประเด็นในระดับ มาก โดยเรียงลำดับประเด็นได้ดังนี้ มีกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมการกินของท้องถิ่นที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 4.05 มีกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา และความเชื่อที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 3.99 และมีกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมการแสดงที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 3.92

2.3 ด้านการเข้าถึง (Accessibility) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นทุกประเด็นในระดับ มาก โดยเรียงลำดับประเด็นได้ดังนี้ มีการจัดการระบบจราจรอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 3.95 มีช่องทางการเข้าถึงพื้นที่ท่องเที่ยวหลายเส้นทาง มีค่าเฉลี่ย 3.94 มีป้ายหรือสัญลักษณ์ในกำกับการเดินทาง มีค่าเฉลี่ย 3.93 และมีการอำนวยความสะดวกกับผู้พิการ มีค่าเฉลี่ย 3.88

2.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นทุกประเด็นในระดับ มาก โดยเรียงลำดับประเด็นได้ดังนี้ มีร้านค้าหลากหลายประเภท มีค่าเฉลี่ย 3.87 มีที่จอดรถที่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.87 มีการบริการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.82 และมีห้องน้ำสะอาดและเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.83

2.5 ด้านที่พัก (Accommodation) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นทุกประเด็นในระดับ มาก โดยเรียงลำดับประเด็นได้ดังนี้ ห้องพักรับความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.96 มีสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพักรับที่ครบครัน มีค่าเฉลี่ย 3.96 มีการรักษาความปลอดภัยในที่พักรับอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 3.95 และมีการบริการข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวให้ผู้เข้าพัก มีค่าเฉลี่ย 3.91

3. จากการวิเคราะห์ความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ของนักท่องเที่ยว มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคาดหวังและการรับรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์

ความคาดหวัง			ประเด็น	การรับรู้		
$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		แปลผล	$\bar{X}$	S.D.
ด้านภาพลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยว						
4.11	.566	มาก	1. ความมีเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	มาก	3.92	.720
4.13	.596	มาก	2. ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว	มาก	3.91	.726
4.10	.631	มาก	3. การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	มาก	3.89	.723

ความคาดหวัง			ประเด็น	การรับรู้		
$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		แปลผล	$\bar{X}$	S.D.
4.06	.612	มาก	4. ความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	มาก	3.87	.678
4.07	.612	มาก	5. ความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว	มาก	3.86	.693
ด้านวัฒนธรรม						
4.20	.559	มาก	6. ความเป็นมิตรและมีน้ำใจของคนในท้องถิ่น	มาก	4.01	.709
4.16	.565	มาก	7. ความมีเสน่ห์ในวิถีชีวิตของผู้นคนในท้องถิ่น	มาก	3.88	.691
4.01	.615	มาก	8. การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสิ่งปลูกสร้างของท้องถิ่น	มาก	3.87	.772
4.02	.682	มาก	9. การแต่งกายที่คงอัตลักษณ์ของคนในท้องถิ่น	มาก	3.82	.721
4.11	.590	มาก	10. ความน่าสนใจของวัฒนธรรมและสังคมในท้องถิ่น	มาก	3.78	.692
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก						
4.14	.606	มาก	11. สถานที่พักมีความสะอาดและปลอดภัย	มาก	3.96	.723
4.11	.590	มาก	12. มีการบริการที่สุภาพและเป็นกันเองของภาคบริการ	มาก	3.90	.701
4.12	.583	มาก	13. ความเพียงพอของสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	มาก	3.85	.741
4.05	.597	มาก	14. ความเพียงพอของสถานที่จำหน่ายของฝากของที่ระลึก	มาก	3.82	.773
4.06	.694	มาก	15. มีมาตรการดูแลด้านสุขลักษณะและการควบคุมโรคในพื้นที่	มาก	3.62	.817
4.10	.566	มาก	16. ความกลมกลืนของที่พักกับบริบทของพื้นที่	มาก	3.57	.721

ความคาดหวัง			ประเด็น	การรับรู้		
$\bar{X}$	S.D.	แปรผล		แปรผล	$\bar{X}$	S.D.
ด้านบริการอื่นๆ						
4.11	.690	มาก	17. มีห้องสุขาที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	มาก	3.96	.773
3.96	.679	มาก	18. ความชัดเจนของป้ายบอกทางในพื้นที่	มาก	3.83	.716
ด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม						
4.06	.636	มาก	19. มีความหลากหลายของกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมการกิน การร่วมลงมือปฏิบัติกับชุมชน การรับชมการแสดง	มาก	3.84	.765
4.01	.704	มาก	20. มีปฏิทินกิจกรรมที่ชัดเจนและมีรายละเอียดที่ครบถ้วน	มาก	3.79	.784

* Cronbach's Alpha = .988

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังและการรับรู้ต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ ดังนี้

3.1 ด้านภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังทุกประเด็นในระดับ มาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.13 ความมีเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.11 การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.10 ความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.07 และความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.06 นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ทุกประเด็นในระดับ มาก เช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ความมีเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.92 ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.91 การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.89 ความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.87 และ ความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.86

3.2 ด้านวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังทุกประเด็นในระดับ มาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ความเป็นมิตรและมีน้ำใจของคนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.20 ความมีเสน่ห์ในวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.16 ความน่าสนใจของวัฒนธรรมและสังคมในท้องถิ่น

มีค่าเฉลี่ย 4.11 การแต่งกายที่คงอัตลักษณ์ของคนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.02 และการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสิ่งปลูกสร้างของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.01 นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ทุกประเด็นในระดับ มาก เช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ความเป็นมิตรและมีน้ำใจของคนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.01 ความมีเสน่ห์ในวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.88 การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสิ่งปลูกสร้างของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.87 การแต่งกายที่คงอัตลักษณ์ของคนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.82 และ ความน่าสนใจของวัฒนธรรมและสังคมในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.78

3.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังทุกประเด็นในระดับ มาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สถานที่พักมีความสะอาดและปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 4.14 ความเพียงพอของสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม มีค่าเฉลี่ย 4.12 มีการบริการที่สุภาพและเป็นกันเองของภาคบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.11 มีการบริการที่สุภาพและเป็นกันเองของภาคบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.10 ความกลมกลืนของที่พักรับกับบริบทของพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 3.96 มีมาตรการดูแลด้านสุขลักษณะและการควบคุมโรคในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 4.06 และ ความเพียงพอของสถานที่จำหน่ายของฝากของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ย 4.05 นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ทุกประเด็นในระดับ มาก เช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สถานที่พักมีความสะอาดและปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 3.96 มีการบริการที่สุภาพและเป็นกันเองของภาคบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.90 ความเพียงพอของสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม มีค่าเฉลี่ย 3.85 ความเพียงพอของสถานที่จำหน่ายของฝากของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ย 3.82 มีมาตรการดูแลด้านสุขลักษณะและการควบคุมโรคในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 3.62 และ ความกลมกลืนของที่พักรับกับบริบทของพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 3.57

3.4 ด้านบริการอื่นๆ นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังทุกประเด็นในระดับ มาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ มีห้องสุขาที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.11 และความชัดเจนของป้ายบอกทางในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 3.96 นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ทุกประเด็นในระดับ มาก เช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ มีห้องสุขาที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.96 และความชัดเจนของป้ายบอกทางในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 3.83

3.5 ด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังทุกประเด็นในระดับ มาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ มีความหลากหลายของกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมการกิน การร่วมลงมือปฏิบัติกับชุมชน การรับชมการแสดง มีค่าเฉลี่ย 4.06 และมีปฏิทินกิจกรรมที่ชัดเจนและมีรายละเอียดที่ครบถ้วน มีค่าเฉลี่ย 4.01 นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ทุกประเด็นในระดับ มาก เช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ วัฒนธรรมการกิน การร่วมลงมือปฏิบัติกับชุมชน

การรับชมการแสดง มีค่าเฉลี่ย 3.84 และมีปฏิทินกิจกรรมที่ชัดเจนและมีรายละเอียดที่ครบถ้วน มีค่าเฉลี่ย 3.79

3.6 นักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ ในพื้นที่ที่มีการก่อสร้างถนนและระบบสาธารณูปโภคกันตลอดเส้นทางทำให้เดินทางลำบาก มีความต้องการให้หน่วยงานท้องถิ่นช่วยประสานในเรื่องความปลอดภัยในการคมนาคม ในพื้นที่ยังคงต้องมีการส่งเสริมด้านวัฒนธรรมดั้งเดิมให้นานที่สุด ในจังหวัดยังถูกมองว่าเป็นเมืองทางผ่าน ควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ควรมีการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง รวมถึงบริการสาธารณะให้มากขึ้น และควรมีการจัดจำหน่ายสินค้าพื้นบ้านให้มากขึ้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

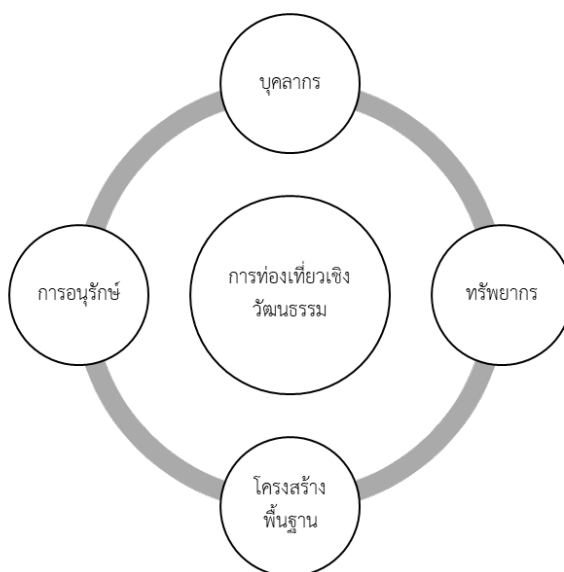
งานวิจัยเรื่อง “สภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ภายหลังสถานการณ์โควิด-19” มุ่งเน้นการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านมุมมองของนักท่องเที่ยวทั้งในมิติของความคาดหวังก่อนมาท่องเที่ยวและการรับรู้สภาพปัจจุบันของจังหวัดอุดรดิตถ์ในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ในภาพรวมถือว่ามีศักยภาพที่ดีสามารถพัฒนาต่อยอดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจินต์ ชาญกระปี และ นรินทร์ สังข์รักษา (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผลการวิจัยจะเริ่มจากการประเมินสภาพทั่วไปของจังหวัดเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัด และจากการวิเคราะห์ความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดี หากแต่ยังมีปัญหาที่นักท่องเที่ยวยังประสบอยู่ระหว่างการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ เช่น การก่อสร้างถนนและระบบสาธารณูปโภคตามเส้นทางท่องเที่ยว ความปลอดภัยในการคมนาคม การส่งเสริมด้านวัฒนธรรมดั้งเดิม การเพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง และการเพิ่มจุดจำหน่ายสินค้าพื้นบ้าน สอดคล้องกับ นุชนารถ รัตนสูงค์ชัย (2554) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยผลการวิจัย พบว่า หลักการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยว จะเริ่มตั้งแต่การวางแผน การพัฒนา การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และต้องอยู่ภายใต้เครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ เครื่องมือในการสำรวจดัชนีระดับการพัฒนาหรือตัวชี้วัดโครงการพัฒนา การกำหนดขีดความสามารถใน

การรองรับการท่องเที่ยว การกำหนดมาตรฐานสิ่งก่อสร้าง การพัฒนาท้องถิ่นและการตลาด อีกทั้งยังสอดคล้องกับ สุทัศน์ กิตติธรรกุล (2561) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ มุ่งเน้นการศึกษาศาสนาการณการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการวิเคราะห์ความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยพบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกมีความสำคัญในการเพิ่มประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้มาเยือน จิราภรณ์ ทิพย์ทอง (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำปาง ระบุว่าปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ การขาดการประชาสัมพันธ์และการขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นปัจจัยที่ต้องปรับปรุงเพื่อเพิ่มความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว สุภาวดี รัตนชัย (2563) ทำการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อชุมชนในจังหวัดน่าน ทั้งผลกระทบด้านบวกและลบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนในจังหวัดน่านผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควรคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “สภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรธานี หลังสถานการณ์โควิด-19” ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และถอดองค์ความรู้ในการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้ 1) ด้านบุคลากรการท่องเที่ยว จะต้องมีการให้บริการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว 2) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว จะต้องมีความอุดมสมบูรณ์ มีการบูรณะซ่อมแซมเพื่อให้คงสภาพเดิมไว้ เพื่อช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ที่เหมาะสมและเข้ากันกับบริบทพื้นที่ รวมถึงการมีจุดบริการสาธารณะที่ทั่วถึงและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทุกช่วงวัย และ 4) ด้านการอนุรักษ์และสืบสาน ที่จะเป็นเครื่องมือในการส่งต่อวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมประเพณี การป้องกันผลกระทบที่จะเกิดจากการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 1. การพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ในจังหวัดอุดรธานีภายหลังสถานการณ์โควิด-19

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การจัดทำแผนพัฒนาหรือแผนกลยุทธ์ในการยกระดับการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีแบบบูรณาการความร่วมมือ และพัฒนาการท่องเที่ยวในประเด็นอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น จะช่วยเพิ่มทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมจังหวัดอุดรธานี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรธานี เพียงมิติเดียว ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวในมิติอื่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2563). ข่าวทำเนียบรัฐบาล. รัฐบาลไทย. สืบค้นจาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/32261>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย. สืบค้นจาก https://ubon.nso.go.th/images/staticProvince/Economic_data/ttconindex60_2.pdf
- จิราภรณ์ ทิพย์ทอง. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำปาง. *วารสารวิจัยการท่องเที่ยวไทย*, 14(1), 35-50.
- นุชนารถ รัตนสูงค์ชัย. (2554). กลยุทธ์การพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 18(1), 31-50.
- ศูนย์ปฏิบัติการกรมอนามัย. (2564). โครงการเตรียมความพร้อมสถานบริการเป็นสถานกักกันรูปแบบเฉพาะองค์กร และป้องกันการแพร่ระบาด กรณีโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระยะการระบาดระลอกใหม่ ในพื้นที่รับผิดชอบ. สืบค้นจาก <https://doc.anamai.moph.go.th/index.php?r=str-project/view&id=4914>.
- สมจินต์ ชาญกระปี่, และ นรินทร์ สังข์รักษา. (2560). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสาร Veridian E-Journal (ฉบับภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 2410-2425.
- สุทัศน์ กิตติธรรกุล. (2561). การพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการท่องเที่ยวและการบริการ*, 10(2), 45-60.
- สุภาวดี รัตนชัย. (2563). ผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อชุมชนในจังหวัดน่าน. *วารสารวิจัยทางการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม*, 12(4), 55-70.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุดรดิตถ์. (2564). สถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์. สืบค้นจาก https://province.mots.go.th/ewtadmin/ewt/uttaradit/ewt_dl_link.php?nid=524.
- Richards, G. (1996). *Cultural tourism in Europe*. Wallingford: CAB International.